Dumitra Radu – Gherghina Andrei manual pentru clasa a III-a
2005
MINISTERUL EDUCAŢIEI ŞI CERCETĂRII
EDUCAŢIE CIVICĂ
Dumitra Radu – Gherghina Andrei manual pentru clasa a III

Acest manual este proprietatea Ministerului Educaţiei şi Cercetării. Manualul este aprobat prin Ordinul Ministrului Educaţiei şi Cercetării nr. 3787/05.04.2005, în urma licitaţiei organizate de către Ministerul Educaţiei şi Cercetării, este realizat în conformitate cu programa analitică aprobată prin Ordinul Ministrului Educaţiei şi Cercetării nr. 5198/01.11.2004 şi este distribuit gratuit elevilor.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României RADU, DUMITRA
Educaţie civică: manual pentru clasa a III-a /
Dumitra Radu, Gherghina Andrei.
— Bucureşti: Aramis Print, 2005
ISBN 973 – 679 – 224 – 2
I. Andrei, Gherghina
372.832 (075.33)
Autori: Dumitra Radu; Gherghina Andrei
Referenţi: instit. gr. Monica Niţescu; înv. gr. I Georgeta Vasiluţa
Redactor: Alina Nicolae-Perţea
Ilustraţii: Ion Botezatu, Monica Botezatu
ISBN 973 – 679 – 224 – 2
2005, Aramis Print s.r.l.

Cuprins

Unitatea 1 – Persoana
1. Ce înseamnă să fim persoane
2. Persoana mea

3. Persoanele din jurul meu
4. Persoane din lumea întreagă
5. Corpul meu
6. Persoane cu nevoi speciale
Recapitulare
Evaluare
Unitatea 2 – Trăsături morale ale persoanei
1. încrederea şi lipsa de încredere
2. Respectul şi lipsa de respect
3. Curajul, frica şi laşitatea
4. Bunătatea şi răutatea
5. Sinceritatea şi minciuna
Recapitulare
Evaluare
Unitatea 3 – Noi şi lucrurile
1. Ce sunt lucrurile?
2. Nevoia de lucruri
3. Lucruri care ne exprimă
4. Proprietatea şi atitudinea faţă de lucruri
Recapitulare
Evaluare
Unitatea 4 – Noi şi celelalte vieţuitoare
1. Despre plante şi animale
2. Nevoia de plante şi animale
3. Atitudinea noastră faţă de plante şi animale.
4. Plante şi animale ca simbol
Recapitulare
Evaluare
Unitatea 5 – Noi şi grupurile
1. Ce sunt grupurile
2. Familia
3. Grupul dejoacă
4. Grupul şcolar
5. Grupul religios
6. Reguli ale grupului
Recapitulare
Evaluare

Dicţionar

PERSOANA

Ce înseamnă să fim persoane observăm

— Ce asemănări există între oameni, animale şi plante?

— Prin ce se deosebesc oamenii de celelalte corpuri vii?

Iţim

1. La vizionarea unui spectacol au venit 50 de copii, 40 de bunici şi 10 părinţi.

Caii oameni au vizionat spectacolul?

— Găsiţi un cuvânt care să aibă acelaşi înţeles cu termenul *oameni*.

2. „Un băietan şi o fetiţă, roşii şi bucălai, sărutară mâinile lui «tata-moşu».

— Tată moşule, zise fetiţa, de ce zboară păsările?

— Fiindcă au aripi, răspunse bătrânul, sorbind-o din ochi.

— Păi, raţele n-au aripi? De ce nu zboară?

— Zboară, zise băiatul, dar pe jos".

(după B. Ştefănescu Delavrancea – *Bunicul*)

— Cine participă la dialog?

— Păsările pot participa la această discuţie? De ce?

— Ce deosebire există între comunicarea dintre oameni şi cea dintre animale?

3. Ghicitoare.

Ne *iubeşte* şi ne *creşte* Pentru noi cu drag *munceşte* uneori ne *dojeneşte*. Ghici cine este?

Pe cine iubeşte, creşte şi dojeneşte mama? Care dintre fiinţe pot iubi, munci, dojeni?

reţinem

Oamenii, plantele şi animalele sunt corpuri vii, pentru că se nasc, trăiesc, se dezvoltă şi mor. * Numai oamenii sunt *persoane*, pentru că, spre deosebire de celelalte fiinţe, gândesc, vorbesc articulat, comunică, au sentimente, muncesc etc.

Exersăm

1. Citeşte şi selectează doar cuvintele care denumesc corpuri vii.

— Bancă «România «televizor

— Marea Neagră «trandafir «statuie

Ioana

— Copil

— Muşcată – urs – peşte

— Soare

2. Transcrie pe caiet doar cuvintele care denumesc persoane.

— Fraţi «papagal

— Bănci – copii

— Câine «Bucureşti

— Răzvan – părinţi

3. Animalul din imagine poate fi numit persoană? Motivaţi!

4. Alege, dintre următoarele cuvinte, doar pe cele care au acelaşi înţeles ca şi cuvântul *persoană*: *om*; *individ*; *pescăruş*; *ins*; *vulpe*; *liliac*.

5. înlocuieşte cuvintele subliniate din propoziţiile următoare cu altele care au acelaşi înţeles.

Pe stradă circulă *oameni*.

Mihai este om.

Fetele şi băieţii sunt *oameni*.

6. Numeşte activităţi specifice ţie, ca persoană.

Activitate pe echipe

7. împărţiţi-vă în echipe de câte patru elevi. Scrieţi cât mai multe cuvinte care denumesc persoane.

Comentaţi împreună cuvintele găsite.

ţ) ºC de rol – Imaginează-ţi că eşti o păpuşă. Explică colegilor dacă eşti sau nu o persoană.

— Colecţionează ilustraţii cu persoane din jurul tău (membri ai familiei, prieteni, colegi, profesori etc.).

pensonun

Persoana mea observăm

1 Ce credeţi că primesc părinţii, de la Primărie, la naşterea copilului lor?

1 Ce date sunt înscrise în acest act?

— Care este importanţa certificatului de naştere? 1 Cum trebuie păstrat? De ce?

Iţim

1. „Copilul este înregistrat imediat după naşterea sa şi are de la această dată dreptul la un *nume*, dreptul *de a dobândi o cetăţenie*".

(art. 7 – *Convenţia cu privire la Drepturile Copilului*)

— Ce alte drepturi dobândeşte copilul odată cu naşterea sa?

2. Oameni, plante, animale

Corpuri vii sunt toate.

Dintre ele, omul însă

Are o identitate.

S-a născut şi-a căpătat *Nume* şi *prenume*, *Sex*, *religie*, *cetăţenie* Ce stau strânse într-un act Spre a nu fi confundat cu alte fiinţe.

««sa

Identificaţi cuvintele care se referă la identitate.

— I

reţinem

Fiecare persoană are: *nume şi prenume*, *dată de naştere*, *sex*, *cod numeric personal*, *domiciliu*, *religie*, *cetăţ*enie etc. Toate acestea dau persoanei o identitate proprie.

Certificatul de naştere este primul act de identitate al unei persoane. Alte acte sunt: *cartea de identitate*, *paşaportul* (dacă este cazul) etc. Ele se păstrează cu mare grijă, pentru că sunt necesare pe întreaga durată a vieţii.

Exersăm

1. Transcrie pe caiet doar termenii care te ajută să identifici o persoană:

— Bancă – sex – religie

— Dată de naştere «domiciliu – nume şi prenume

— Copac – cetăţenie «numele şi prenumele părinţilor

2. Ionuţ spune:

— Şi câinele meu are o identitate. Se numeşte Bobiţă, pe părinţii lui îi cheamă Bruno şi Negruţa. S-a născut pe 3

septembrie 2004, este de sex masculin şi locuieşte cu noi, pe strada Mărgelelor, nr. 13. Oare este şi el *o persoană*?

— Daţi-i un răspuns lui Ionuţ şi argumentaţi-l.

3. Răzvan şi Mihai sunt doi băieţi care s-au întâlnit la Cercul de matematică. Ei au hotărât să facă cunoştinţă, îşi întind mâinile şi se prezintă:

— Mă numesc Andrei Răzvan.

— Mihai!

— Ce părere ai despre modul de prezentare a fiecărui copil?

— Tu cum procedezi când te prezinţi în faţa unei persoane necunoscute?

tivitate pe echipe

4. Cum aţi proceda dacă aţi întâlni pe stradă un copil mic, rătăcit, care nu-şi cunoaşte datele de identitate (nume, prenume, adresă etc.)? Comentaţi răspunsurile fiecărei echipe.

foc de rol – Să ne cunoaştem!

Un elev vine în faţa clasei şi numeşte un coleg cu care doreşte să facă cunoştinţă. Copilul numit se recomandă, spunând date referitoare la identitatea lui.

portofoliu – Realizează o fişă cu datele tale de identitate.

PERSOANA

Persoanele din jurul meu observăm

— Prin ce se aseamănă persoanele din imagine?

— Prin ce se deosebesc ele?

— Iţim

1. „A fost odată un om bătrân care avea o fată mare, de se dusese vestea în lume de *vrednicia* ei. Moşneagul se căsători a doua oară cu o babă, care avea şi ea o fată mare. Baba însă o punea pe fata uncheşului la toate greutăţile casei, iară fata ei se *clocise de şedere*".

(după Petre Ispirescu – *Fata moşului cea cuminte*)

— Spuneţi-vă părerea despre: – fata moşneagului;

2. „La şcoală doar eu nu m-am dus cu teme ne-nvăţate! La lecţii şi lui Nicuşor l-ajutăe-atâtea ori…

babă.

fata babei;

Dar stai, o dată m-am certat cu el de la culori. Mereu, mereu mi le lua Ce m-am gândit? Le-o pierde!"

(Valeria Boiculesi – *Din însemnările unei şcolăriţe*)

— Cum era fetiţa la şcoală? Dar Nicuşor?

— Descrieţi relaţia dintre ea şi Nicuşor.

3. Răzvan şi Andrei sunt colegi şi buni prieteni. Zilnic fac drumul spre şcoală împreună, discutând despre calculatoare, ultimele jocuri apărute şi internet. După amiază se întâlnesc şi fac schimb de CD-uri.

— Ce preferinţă comună au cei doi copii?

reţinem

Persoanele se pot asemăna sau deosebi prin unele trăsături *fizice* (culoarea părului, a ochilor, înălţimea etc.) şi *morale* (hărnicie, bunătate, răutate etc.).

Preferinţele, talentul, pasiunile etc., de asemenea, pot face ca oamenii să se asemene sau să se deosebească.

exersam

1. Spune prin ce se aseamănă şi prin ce se deosebesc copiii din ilustraţie.

7!

2. Citeşte numai cuvintele care indică trăsături fizice.

— Blond – harnic

— Bun «înalt

— Gras – curajos

— Ochi albaştri – nas mic uscăţiv

3. Scrie, în caiet, pe două coloane, trăsăturile fizice şi pe cele morale ale unui membru al familiei tale.

trăsături fizice trăsături morale

4. Transcrie textul şi subliniază cuvintele care indică trăsăturile morale ale lui Ştefan cel Mare.

„Într-însul găsise poporul românesc cea mai deplină şi mai curată icoană a sufletului său, cinstit şi harnic, răbdător fără să uite şi viteaz fără cruzime, straşnic în mânie şi senin în iertare, răspicat şi cu măsură în grai, gospodar şi iubitor al lucrurilor frumoase, fără nicio trufie în faptele sale…"

(Nicolae Iorga – *Istoria lui Ştefan cel Mare*)

de rol – Ghiceşte persoana!

Un elev spune care sunt trăsăturile fizice şi morale ale unui coleg, iar ceilalţi trebuie să ghicească despre cine este vorba.

Realizează în scris propria descriere, care să cuprindă trăsăturile fizice, morale şi preferinţele tale.

PCftă OANA

Persoane din lumea întreagă observăm

— Prin ce se aseamănă persoanele din imagini?

— Prin ce se deosebesc ele?

Iţim

1. „Copii de pe toate-ale lumii meleaguri

Flori albe, flori negre, flori galbene, flori Culegeţi-mi dragostea, mierea din faguri în negri, în galbeni şi-n albi pumnişori".

(Otilia Cazimir-*Flori albe*, *flori negre*, *flori galbene*, *flori*…) – Ce semnifică florile albe, negre, galbene?

— Cum vă purtaţi cu oameni care aparţin altor rase?

2. „Deşi pantofii erau prea mici, vânzătorul îi împacheta netulburat.

— Fetiţa a încercat această pereche şi cine o să încalţe nişte pantofi pe care i-a pus în picioare un copil de negru? Eşti obligată să iei perechea asta!

Mama se uită disperată la el.

— Vai de mine! Dar n-am bani decât pentru o singură pereche.

Dacă voi cumpăra aceşti pantofi, care-i sunt mici, fetiţa mea va rămâne desculţă!”

(adaptare după N. Calma – *Pantofii roşii*)

— De ce a obligat-o vânzătorul pe mama fetiţei să cumpere pantofii?

— Ce părere aveţi despre gestul vânzătorului? Comentaţi răspunsurile date.

— Credeţi că există cumpărători care procedează aşa cum a sugerat vânzătorul?

Argumentaţi.

Io reţinem

Pe suprafaţa globului pământesc trăiesc persoane care se deosebesc între ele prin culoarea pielii, limba vorbită, religie, obiceiuri şi tradiţii.

Indiferent de aceste deosebiri, toate persoanele trebuie să se bucure de aceleaşi drepturi.

J & exersăm

1. Scrie, pe caiet, limba pe care o vorbesc locuitorii fiecărei ţări numite mai jos.

— Ungaria

— România

— Franţa – Anglia

— Germania – Japonia

2. Explică, prin cuvinte proprii, la ce se referă următoarea afirmaţie.

„Toţi copiii au dreptul la egalitate fără deosebire sau discriminare de rasă, de religie, de origine, de sex”.

(art. 24 – *Convenţia Naţiunilor Unite privind drepturile copilului*)

— Comparaţi şi argumentaţi răspunsurile voastre.

3. în clasa ta este un coleg care se deosebeşte de tine prin culoarea pielii sau naţionalitate, în această situaţie, cum te porţi cu el? Aţi putea fi prieteni? Argumentează.

4. Citeşte, apoi răspunde la întrebările date.

În vacanţa de vară, Georgiana a mers într-o tabără internaţională, în Anglia.

Acolo a întâlnit copii din mai multe ţări. Toţi erau frumoşi şi veseli. Fiecare era dornic să afle cât mai multe despre obiceiurile şi tradiţiile celorlalte ţări.

Georgiana a legat prietenii şi a făcut schimb de adrese cu mulţi copii.

A fost o experienţă frumoasă şi interesantă.

— Cum au comunicat copiii între ei?

— Ce pasiuni comune crezi că ar avea aceştia?

— Cum ai putea păstra relaţia de prietenie cu un copil care locuieşte în altă ţară?

de rol – Realizează un reportaj despre obiceiurile şi tradiţiile din România. Prezintă-l în faţa colegilor.

Colecţionează ilustraţii cu imagini din viaţa unor copii din diferite ţări.

Gfel

PCflă OANA

Corpul meu rbservăm

Numiţi părţile din care este alcătuit corpul copilului.

Cum îl ajută pe copil fiecare parte a corpului în mersul pe bicicletă?

1. „Un băieţandru negricios, slăbuţ, cu ochii întunecaţi, dar strălucitori şi delicaţi, iese acuma pe poarta şcolii. Nu pare să aibă paisprezece ani. E Nicolae Bălcescu, elev în clasa a patra. E îmbrăcat într-un fel de haină scurtă, închisă la gât, cu şapcă pe cap şi e încălţat cu cizmuliţe”.

(Ion Ghica – *Nicolae Bălcescu*)

— De ce poartă copilul şapcă, haine şi cizmuliţe?

2. „Vezi tu mica pisicuţă Cum tot mişcă din lăbuţă? De ce face ea aşa? Ea se spală, draga mea.

(…) De la aste mici făpturi la şi tu învăţături. Hainele să-ţi îngrijeşti, Trupul să ţi-l curăţeşti”.

(Florian Cristescu – *Iubeşte curăţenia*)

l

Ce învaţă copilul de la pisicuţă şi de la alte mici făpturi? De ce trebuie să ne îngrijim corpul şi hainele?

reţinem

Corpul fiecărei persoane este alcătuit din: cap, trunchi şi membre (mâini şi picioare). Toate părţile corpului sunt la fel de importante.

Pentru ca ele să-şi îndeplinească rolul, trebuie să le îngrijim şi să le protejăm.

exersam

1. Transcrie pe caiet afirmaţiile adevărate.

— Părţile corpului omenesc sunt: capul, trunchiul şi membrele.

— Capul este legat de trunchi prin gât.

— La cap se află ochii, nasul, gura şi urechile.

— Mâinile ne ajută doar la pipăit.

— Picioarele ne ajută la deplasare.

— Trebuie să ne ferim corpul de accidente.

2. Argumentează prin exemple proverbele de mai jos.

— „Minte sănătoasă în corp sănătos".

— „Sănătatea este comoara cea mai de preţ".

3. Spune de ce crezi că oamenii îşi adresează urările exemplificate mai jos.

— La mulţi ani!

— Să fii sănătos! «Sănătate!

4. Completează, pe caiet, spaţiile libere cu termenii potriviţi.

Când mă… dimineaţă – sănătos

Repede mă… pe faţă – scol

Dinţii mi-i… voios – perii

Ca să pot fi… — spăl

5. Spune ce părţi ale corpului spălăm cel mai des. Motivează!

(Activitate pe echipe

6. Realizaţi o fişă în care să prezentaţi reguli ce trebuie respectate în clasă, pe stradă sau acasă, pentru a vă feri de accidente. Discutaţi-le cu toată clasa.

de rol – Imaginează-ţi că eşti medic şi prezinţi copiilor reguli de igienă personală, a locuinţei şi a alimentaţiei.

Adună informaţii din cărţi sau reviste despre importanţa părţilor corpului omenesc.

l pensori Nn

Persoane cu nevoi speciale rbservăm *fa*.

De ce ajută copilul persoana să traverseze?

Cum aţi proceda într-o situaţie asemănătoare?

De ce aduce mama copilul la şcoală?

Dacă aţi avea în clasă un astfel de coleg, cum v-aţi purta cu el?

Iţim

1. „Ah, biata mea Gigia! să se nască cu nenorocirea asta! Să n-o pot auzi eu niciodată chemându-mă tată, şi nici ea când o chem eu, fata mea, fiindcă niciodată nu a rostit un cuvânt şi nici nu a înţeles un cuvânt! Mulţumesc lui Dumnezeu că s-a găsit un om de suflet care să suporte cheltuielile Institutului".

(Edmondo de Amicis – *Surdo-muta*)

— De ce suferea Gigia?

— Ce durere are tatăl pe suflet?

— Cine o ajută pe fetiţă?

— Cum vă purtaţi cu persoane care au astfel de afecţiuni?

„Grădinarul se dădu cu un pas înapoi şi strigă ca un nebun:

— Vorbeşte! Dar e cu neputinţă! Vorbeşte? Dar tu vorbeşti, fata mea, vorbeşti?

Spune-mi: vorbeşti? (…) Dar ei nu vorbesc prin gesturi, doamnă învăţătoare, sau cu degetele? Ce se întâmplă?

— Nu, domnule Voggi, răspunse învăţătoarea, nu numai prin gesturi, înainte aşa se proceda. Acum este aplicată aici metoda nouă, metoda orală. (…)".

(Edmondo de Amicis – *Surdo-muta*)

Cum comunică Gigia cu cei din jur?

reţinem în jurul nostru trăiesc şi persoane cu nevoi speciale. Aceste nevoi pot fi din naştere sau dobândite (urmare a unui accident sau a unei boli).

Despre aceste persoane spunem că au o infirmitate, o deficienţă. Ele necesită îngrijire deosebită, multă atenţie, căldură, răbdare din partea celorlalţi.

Pentru a le ajuta s-au creat şcoli, aparatură şi locuri de muncă speciale.

exersam

1. Citeşte numai termenii care denumesc deficienţe. Explică alegerea făcută.

— Frumos

— Blând

— Orb

— Surd – doctor

— Neatent – cocoşat

— Obraznic – şchiop

2. Care atitudine, dintre cele enumerate mai jos, adopţi faţă de o persoană nevăzătoare aflată în situaţia ilustrată?

— O ajuţi

— Treci nepăsător

— Râzi de ea

— Altă variantă

Argumentează răspunsul.

3. Realizează un scurt text prin care să-l faci pe un nevăzător să „vadă" culorile şi frumuseţea naturii.

4. Cum procedezi când vezi doi surdo-muţi comunicând prin semne?

5. Ai putea fi prieten cu o persoană care are o infirmitate? Motivează.

6. Citeşte în întregime lectura *Surdo-muta*, de Edmondo de Amicis, şi spune ce te-a impresionat.

— Emotivitate pe echipe

7. Realizaţi o fişă în care să evidenţiaţi calităţile de care pot da dovadă persoanele cu nevoi speciale.

de rol – Ghiceşte colegul!

Un copil va fi legat la ochi şi va trebui să ghicească, folosindu-şi simţurile, cine este colegul din faţa lui.

rtofoliu – Caută în ziare, reviste, cărţi şi internet informaţii despre cum sunt ajutaţi copiii cu deficienţe să ducă o viaţă normală.

* marchează extinderea

15

f» eflă0 ANA

Recapitulare

1. Transcrie pe caiet, apoi completează schema.

gândesc.

a) Oamenii sunt persoane pentru că

Numele şi prenumele asigură identitatea persoanei.

2. Priveşte imaginea şi răspunde la întrebările date.

a) Ce asemănări există între tine şi copiii din imagine?

b) Prin ce te deosebeşti de ei?

c) Ţi-ar putea fi prieteni? Argumentează.

3. Transcrie textul şi subliniază cuvintele care denumesc însuşiri fizice.

„(…) în mijlocul florii se afla o fetiţă mică, mică de tot, gingaşă şi drăgălaşă. Fetiţa nu era mai mare decât un deget şi de aceea i se spunea Degeţica. Ea avea ghetuţe verzi, păr de mătase, unghii trandafirii şi ochişorii ca nişte petale cernute din cer".

(Hans Christian Andersen – *Degeţica*)

4. Prezintă, în câteva propoziţii, trăsăturile fizice şi morale ale unui membru al familiei tale.

5. Alcătuieşte un text în care să prezinţi prietenia ta reală sau imaginară cu o persoană cu nevoi speciale, însoţeşte textul de un desen.

16

Evaluare

1. Transcrie pe caiet şi completează spaţiile punctate cu termenii potriviţi.

a) Oamenii se mai numesc…

b) Primul act de identitate al unei persoane este…

c) Persoanele cu handicap au nevoie de îngrijiri…

2. Scrie pe caiet trei acţiuni specifice persoanei.

3. Identifică, apoi scrie pe caiet, trei asemănări între persoanele din imaginea de mai jos.

4. Alcătuieşte câte un enunţ despre trei dintre corpurile vii ilustrate în imaginea de mai jos.

Calificativ

Item

1 2 3 4

Suficient Bine Foarte bine

1 răspuns corect 2 răspunsuri corecte 3 răspunsuri corecte

TRĂSĂTURI MORRLC RLC PCRSORNCI încrederea şi lipsa de

încredere observăm

Ce personaje recunoaşteţi în ilustraţie?

Iţim

1. „Peste câţiva ani după aceasta, trecând Cuza-Vodă spre Bucureşti (…) l-a întâmpinat o mulţime de oameni ca pe un domnitor.

Printre lumea ce se înghesuia (…), iacă se zăreşte o foaie fâlfâind pe deasupra! capetelor mulţimii (…). Cuza-Vodă înţelegând că trebuie să fie vreun suflet necăjit, face semn să i se deschidă calea. Şi când colo, un ţăran bătrân cade în genunchi dinaintea domnitorului „sărutându-i mâna, cu lacrimile în ochi, şi dându-i o hârtie scrisă pe toate feţele. (…)

Moş Ion Roată a început a plânge în hohote şi a-l ruga să-i cetească hârtia".

(Ion Creangă – *Moş Ion Roată şi Vodă Cuza*) – Prin ce-şi exprimă moş Ion Roată încrederea în domnitor?

2. „A rămas fără bani, şi-a vândut ceasul şi hainele, s-a îmbolnăvit, dar nu s-a lăsat frânt. La Paris seara şi noaptea spăla vase, iar ziua vizita parcuri, muzee… «Uneori mă ţineam de ziduri să nu cad. De foame, de boală», mărturisea Brâncuşi. «Îmi scrisesem deasupra patului pancarte cu sfaturi: Nu uita că eşti artist! Nu-ţi pierde curajul, nu-ţi fie i teamă de nimic! Vei răzbi! Să creezi ca un zeu, să porunceşti ca un rege, să munceşti ca un r* animal!»„.

(Al. Drăghici – *Nu uita că eşti artist*!)

Cum şi-a păstrat Brâncuşi încrederea în sine?

18

reţinem

Trăsăturile morale reprezintă însuşiri sufleteşti ale unei persoane (încredere, curaj, frică, respect, bunătate etc.).

Fiecare persoană trebuie să aibă încredere în forţele proprii şi în ceilalţi oameni. De asemenea, prin comportamentul propriu trebuie să câştige încrederea celor din jurul său.

Încrederea este o însuşire preţioasă care presupune sinceritate, cinşjg-jyelaţiile cu ceilalţi.

exersam

1. Cui va cere ajutorul un elev care absentează motivat mai multe zile de la şcoală?

Motivează!

2. Imaginează-ţi că eşti singur acasă şi o persoană necunoscută

sună la uşă. Cum procedezi?

La ce riscuri te expui, dacă deschizi?

3. Citeşte textul de mai jos, apoi răspunde la întrebări.

„Un flăcăiaş păştea oile şi prinse a striga, chipurile, că văzuse un lup.

(…) Ţăranii veniră în fugă, dar se dumiriră că fuseseră păcăliţi. Flăcăuaşul mai făcu de două sau trei ori isprava asta, dar o dată se întâmplă ca lupul să dea cu adevărat iama în oi.

(…) Ţăranii se gândiră că iar vrea să-i păcălească şi nu mai veniră la chemarea lui. (…)

(Mincinosulpoveste populară)

— De ce crezi că n-au mai venit ţăranii la \ (

chemarea flăcăului?

— Ai întâlnit situaţii în care cineva a pierdut încrederea celor din jur datorită minciunii?

Exemplifică.

de „Letivitate pe echipe

4. Alcătuiţi o fişă pe care să notaţi acţiunile pe care le puteţi face pentru a câştiga încrederea celor din jur.

doc de rol – Dramatizaţi povestea populară „Mincinosul”.

fortofoliu – Alcătuieşte o listă cu personaje din literatură cunoscute de tine care s-au bucurat de încrederea celorlalţi şi scrie ce calităţi morale au contribuit la aceasta.

Innsri Tum morale nu peasoanci

Respectul şi lipsa de respect observăm

Ce semnifică gestul personajelor din ilustraţie?

Iţim

1. „Îmi aduc aminte cu ce drag ne scoteam căciulile din cap când îl întâlneam pe stradă. Pe când ceilalţi dascăli gravi nici nu-şi aruncau ochii la nişte şcolari mărunţi, domnul

Creangă răspundea voios la salutul nostru, scoţând din cap pălăria lui sură şi mare cât roata carului”.

(după Jean Bart – *învăţătorul Ion Creangă*)

— De ce îşi scoteau copiii căciulile de pe cap atunci când îşi întâlneau învăţătorul?

— Cum răspundea domnul Creangă la gestul lor?

— Ce exprimă salutul?

2. „Nu mie să-mi ceri iertare, negustorule, ci acestui om pe care l-ai umilit. El este un ţăran care împreună cu fraţii săi munceşte cinstit din zori şi până-n noapte. Şi li se cuvine respect!

— Cum să îngenunchez în faţa ţăranului? se îngrozi boierul.

— Se cuvine să ne respectăm unii pe alţii, pentru cinste şi omenie”.

(după Petru Demetru Popescu – *Cinste şi omenie*)

— Cui i se cuvine respect? De ce?

— Cum se poate exprima respectul faţă de semeni?

r.

I?

reţinem

Respectul înseamnă stimă, preţuire faţă de o anumită persoană. Orice persoană trebuie să-i respecte pe cei din jur şi să se străduiască să câştige respectul celorlalţi.

exersam

1. Citeşte şi transcrie numai expresiile care sugerează respectul.

— Sărut mâna! «Vino, Minai! «Vă salut!

— Bună ziua! «Noapte bună! «Vă rog frumos…

2. Comentează afirmaţia de mai jos.

— „Respectând pe alţii, te respecţi pe tine însuţi”.

3. Te afli într-un mijloc de transport în comun şi stai pe un scaun.

Dacă se aglomerează spune cum procedezi:

— Stai liniştit pe scaun;

— Cedezi locul unei persoane în vârstă.

4. Cum procedează copilul din imagine? Spune-ţi părerea despre gestul persoanelor care nu]

respectă rândul. Tu cum procedezi?

«filetivitate pe echipe

5. Scrieţi pe o fişă motive pentru care o persoană poate fi respectată de cei din jur.

de rol – Alegeţi trei copii care vor primi rolurile membrilor unei familii (mama, tatăl şi copilul). Purtaţi un dialog din care să reiasă respectul dintre aceştia.

nu – Caută – în cărţi, ziare şi reviste – texte, articole sau ilustrate referitoare la tema dată („Respectul şi lipsa de respect”).

fi

TRĂSĂTURI MOftflU AU PCftă OANCI Curajul, frica şi laşitatea

— Ce dovedeşte persoana care salvează copilul de la înec?

— Ce calităţi trebuie să aibă pompierii?

Iţim

1. „În timpul luptelor cu turcii (…), un soldat român căzu prizonier. Sultanul (…) îl întrebă răstit:

— Spune, ghiaure, pe unde se ascunde domnul vostru?

Românul nu vru să trădeze.

— Ascultă, ghiaure, îţi dăruiesc viaţa, îţi dau avere şi te fac paşă în ţările mele, numai spune-mi ce te-am întrebat!

— Nici spânzurătoarea, nici comorile şi nici însuşi tronul tău nu mă vor face să-mi vând ţara şi pe domnul meu!"

(după *Un ostaş de-al lui Ţepeş* – legendă populară)

1 De ce a dat dovadă ostaşul înfruntându-l pe sultan? 1 Voi cum aţi fi procedat?

2. „Doi prieteni mergeau prin pădure, când un urs le ieşi înainte. Unul din ei o rupse la fugă, sărind într-un copac şi se ascunse în frunzarul acestuia, celălalt rămase în mijlocul drumului. Nemaiavând altă ieşire, se trânti la pământ şi făcu pe mortul.

Ursul se apropie de el şi prinse a-l mirosi. Omul încetă să mai respire. Ursul îi adulmecă obrazul şi, părându-i-se că într-adevăr este mort, plecă de acolo. După ce ursul se îndepărtă, celălalt coborî din copac şi-l întrebă râzând:

— Ia spune, ce ţi-a şoptit ursul la ureche?

— Mi-a şoptit că-s nişte laşi cei care fug şi îşi lasă prietenii în primejdie".

(Lev Tolstoi – *Cei doi prieteni*)

— Care dintre cei doi prieteni a dat dovadă de curaj?

— Cum comentaţi atitudinea celuilalt?

reţinem

Curajul, frica şi laşitatea sunt însuşiri ale persoanei.

Curajul exprimă vitejie, biruinţă, dârzenie, îndrăzneală, înfruntarea primejdiei.

Frica înseamnă spaimă, teamă, groază, nelinişte.

Laşitatea este însuşirea negativă a persoanei care exprimă lipsa de onoare, de demnitate.

exersam

1. Transcrie termenii care exprimă curaj.

— Vitejie «emoţie

— Frică «biruinţă

— Îndrăzneală «sinceritate

— Dârzenie – fermitate – neînfricare

2. Completează spaţiile punctate cu termenii care se potrivesc din coloana alăturată.

— Curajul în război înseamnă… «îndrăzneală

— Curajul de a-ţi susţine ideile înseamnă… — vitejie

— Curajul de a nu-ţi schimba părerea înseamnă… — fermitate

3. Citeşte textele şi apoi răspunde la întrebări.

Un copil spune:

— Doamnă învăţătoare, Mihai vrea să vă spună ceva.

— Ce îi lipseşte lui Mihai?

— Ce sfaturi îi dai?

— Tu cum procedezi când vrei să comunici cu cei din jur?

4. Enumera momente din viaţa ta când ţi-a fost frică. Cum le-ai depăşit?

5. Explică înţelesul afirmaţiei:

— „Învinge cu curaj necazurile, ştiind că după ploaie vine vreme bună”.

6. Realizează un scurt text în care să relatezi o întâmplare în care ai dat dovadă de curaj.

— Clletivitate pe echipe

Alcătuiţi o listă cu personaje din literatură care au dovedit curaj.

de rol – Imaginează-ţi că ai luat o notă mică şi îţi este frică să le spui părinţilor. Cum vei proceda?

— Adună, din ziare şi reviste, articole care redau curajul anumitor persoane ce au săvârşit acţiuni pozitive.

TRĂSĂTURI MORRU RLE PCRSORNCI

Bunătatea şi răutatea observăm

Ce fel de copii sunt cei care se poartă urât cu animalele? Cum trebuie să ne comportăm pentru a dovadă de bunătate?

Iţim

1. „Eu am numai trei picioare şi de-abia mă mişc: top, top. Râd când mă-ntâlnesc copiii, şi mă cheamă „cuciu şchiop”.

(…) Dar copiii răi la suflet sunt urâţi, precum e-acel care m-a şchiopat pe mine, şi nu-i pot iubi de fel…”

(Elena Farago – *Căţeluşul şchiop*)

— De ce are căţeluşul numai trei picioare?

— Ce părere aveţi despre copiii care rănesc animalele?

— Voi cum vă purtaţi cu acestea?

2. „Într-o zi Paul se privi în oglindă, şi – minune! în faţa lui apăru un copil asemănător, cu aceeaşi faţă posomorâtă. Dar lui Paul i se păru figura celuilalt băiat prea puţin simpatică. De aceea se strâmbă la dânsul, (…) gata-gata să sară şi la bătaie. Bunica văzu totul şi spuse zâmbind copilului:

— De ce vrei să-l baţi? Băiatul din faţa ta n-a făcut altceva decât să te imite. Te-ai strâmbat, te-ai încruntat tu, s-a încruntat şi el. la zâmbeşte-i şi întinde-i mâna! Ai să vezi că şi el are să fie tot aşa de prietenos.

Iată ce l-a învăţat oglinda!”

(după l. Ducici – *Cei doi Pauli*)

— De ce nu îi plăcea lui Paul copilul văzut în oglindă?

— Când şi-a schimbat înfăţişarea copilul din oglindă?

— Ce aţi învăţat din această întâmplare?

84

U

«w, 1

reţinem

Bunătatea şi răutatea sunt trăsături morale ale persoanei. Bunătatea este o însuşire aleasă a omului, care înseamnă blândeţe, bunăvoinţă. Binele trebuie făcut fără să ne gândim la răsplată.

Răutatea este o însuşire negativă a persoanei, care dovedeşte urâţenia sufletească. Ea distruge tot ceea ce este frumos şi curat în om.

neersam

1. Transcrie pe caiet numai cuvintele care definesc bunătatea.

— Blând «ambiţios «darnic

— Prefăcut – milos – drept

2. Explică, prin cuvinte proprii, proverbul de mai jos.

— „Ce ţie nu-ţi place, altuia nu-i face!”

3. Numeşte un coleg pe care îl consideri bun şi argumentează alegerea făcută.

4. Realizează un desen prin care să redai grija copiilor pentru mediul înconjurător.

5. Priveşte ilustraţia şi apoi răspunde la întrebări.

— Ce face copilul din imagine?

— Ce trăsătură morală îl caracterizează?

— Ai putea fi prieten cu el? Motivează.

— Cunoşti copii care procedează la fel ca cel din imagine? Numeşte-i.

6. Alcătuieşte un text în care să povesteşti cum îţi manifeşti bunătatea faţă de colegul tău de bancă.

„Letivitate pe echipe

7. Realizaţi o fişă în care să notaţi, pe două coloane, nume de personaje din literatură care au dat dovadă de bunătate, respectiv de răutate.

de rol – Imaginează-ţi că un elev din clasă a făcut o faptă rea. Considerând că tu eşti un copil bun, ce îl sfătuieşti?

portofoliu – Găseşte proverbe şi zicători care să ilustreze bunătatea.

I

TRĂSĂTURI MORRIC Rie PCRSORNCI Sinceritatea şi minciuna observăm

Pe cine recunoaşteţi în această imagine? Ce a păţit Pinocchio din cauza minciunii?

Iţim

„- Şi acum unde ai pus cei patru galbeni? îl întrebă Zâna.

— L-am pierdut, răspunse Pinocchio.

Dar nu era adevărat, fiindcă îi avea în buzunar.

Dar abia rosti minciuna şi nasul său, care şi aşa era destul de lung, se lungi, pe loc, cu încă două degete.

— Şi unde i-ai pierdut?

— În pădurea din apropiere.

La această nouă minciună, nasul continuă să-i crească.

(…) La ultima minciună, nasul i se lungi într-atât, încât bietul Pinocchio nu se mai putea învârti în nicio parte.

(…) – Minciunile, copilul meu, se recunosc imediat, pentru că sunt de două feluri: sunt unele care au picioarele scurte şi altele care au nasul lung. Minciuna ta este dintre acelea care au nasul lung”.

(Carlo Collodi – *Pinocchio*)

— Ce i-a spus Zâna lui Pinocchio despre minciună?

— Ce alte personaje mincinoase cunoaşteţi?

— Cum pot fi recunoscuţi în realitate cei care mint?

— Ce vi se poate întâmpla dacă minţiţi?

— 4

reţinem

Sinceritatea şi minciuna sunt trăsături morale ale persoanei.

Sinceritatea este calitatea de a spune adevărul.

Minciuna este o trăsătură negativă a persoanei, aceea de a ascunde adevărul.

exersam

1. Transcrie pe caiet cuvintele care sugerează minciuna.

— Înşelăciune – prefăcătorie

— Dorinţă – invenţie

— Născocire – voinţă

— Memorare

— Videşug

— Corectitudine

2. Citeşte şi apoi răspunde la întrebări. *Ce e mai uşor*?

Într-o zi doi prieteni au plecat la pădure. S-au simţit bine, încât nici n-au observat cum a trecut timpul.

De teamă să nu-i certe părinţii, fiecare se gândea ce o să spună acasă.

Primul băiat a zis:

— Eu am să spun că am fost la pădure şi mi-a ieşit un lup în cale.

Al doilea zise:

— Eu am să spun adevărul. E mai uşor!

Întotdeauna e mai uşor să spui adevărul, fiindcă nu trebuie să mai scorneşti nimic.

— Care dintre cei doi copii a procedat corect? Comentaţi răspunsurile.

— Tu cum ai fi procedat? Motivează!

3. Explică înţelesul proverbelor: – „Minciuna are picioare scurte”.

„Greşeala recunoscută este pe jumătate iertată”.

Xmetivitate pe echipe

4. Scrieţi proverbe şi zicători despre adevăr şi minciună.

de rol – Imaginaţi-vă că un copil îşi minte mama bolnavă în legătură cu calificativul obţinut. Comentaţi împreună fapta copilului.

— Ilustrează, printr-un desen, scena preferată din povestea *Pinocchio*.

1*7

TRrisrmim momiu nu

Recapitulare

1. Transcrie pe caiet şi completează schema.

Încrederea şi lipsa de încredere.

XI.

— Trăsăturile morale sunt

2. Priveşte ilustraţiile şi spune care dintre copii procedează corect. Identifică trăsătura morală corespunzătoare fiecăruia. Argumentează.

Dimineaţa, *când intru în clasă*, *îmi salut toţi colegii*.

Le arăt părinţilor carnetul de note numai dacă iau calificative bune.

(*JEuâlarăt întotdeauna*

Eu nu-l salut decât pe colegul meu de bancă.

3. Identifică, în text, cuvintele care reprezintă trăsături morale ale personajului.

„Tudorel era un ciobănaş de vreo zece anişori, care prin isteţimea lui scăpase în mai multe rânduri vacile şi oile satului din ghearele unor lupi. Nu ştia nici de frică, nici de înşelăciune.

— Sunt cioban, trebuie să-mi păzesc turma. Asta ştiu… şi nu-l biruia nimeni”.

(Victor Eftimiu – *Fluierul fermecat*)

4. Enumera trăsăturile morale pe care le apreciezi la prietenul tău (prietena ta).

— Motivează alegerea făcută.

5. Povesteşte, într-un text scurt, o întâmplare datorită căreia, prin comportarea ta, ai câştigat încrederea celor din jur.

— Cum poţi păstra încrederea celorlalţi în tine?

28

Evaluare

1. Transcrie şi apoi completează spaţiile libere cu termenii

potriviţi.

a) Trăsătura morală opusă minciunii este…

b) Frica înseamnă uneori…

c) Salutul este o formă de…

2. Scrie trei trăsături morale ale fetei moşului, din povestea *Fata babei şi fata moşneagului*, de Ion Creangă.

3. Numeşte trăsătura morală sugerată de fiecare dintre situaţiile ilustrate mai jos.

A *er*-B C

„V”.

4. Numeşte trăsăturile morale corespunzătoare proverbelor de mai jos.

a) Bună ziua, căciulă, că stăpânul n-are gură.

b) Omul bun e ca pâinea de grâu.

c) Minte de stă soarele-n loc.

5. Alcătuieşte trei propoziţii din care să reiasă respectul tău faţă de:

a) părinţi; b) învăţător; c) colegi.

Calificativ

Item

1 2 3 4 5

Suficient

1 răspuns corect

Bine Foarte bine

2 răspunsuri corecte 3 răspunsuri corecte l

NOI şi Ullfiuftlll

Ce sunt lucrurile?

observăm

Ce observaţi în prima imagine?

Dar în a doua?

Care este diferenţa dintre lucruri şi corpuri vii?

«iţim

O excursie

E o zi frumoasă de vară.

Rucsacul mă aşteaptă la uşă, fiindcă voi pleca într-o excursie la munte, în curând voi fi purtat pe meleaguri necunoscute. l Momentul mult aşteptat a sosit. E zarvă mare! Ne ocupăm locurile în autocar şi

pornim la drum.

«Repede ne depărtăm de oraşul poluat şi aglomerat. Drumul care se deschide *în faţă în* noastră este liber. De o parte şi de alta a şoselei se întinde câmpia, iar în depărtare se zăresc dealurile şi munţii.

Dintre toate formele de relief, întotdeauna m-au fascinat munţii. Alcătuiţi din piatră tare, ei rezistă tuturor vânturilor şi ploilor.

Ce forme ciudate! Ce frumuseţe! Cât mister! Pe bună dreptate se spune că natura este cel mai mare arhitect.

A fost o zi minunată pe care n-o voi uita curând!

Spuneţi cuvinte, din text, care denumesc lucruri. Identificaţi cuvintele care denumesc lucruri create de om. Ce lucruri au fost create de natură?

30

II

reţinem

Lucrurile reprezintă obiectele din jurul nostru. Acestea sunt corpuri fără viaţă. Unele lucruri au fost create de natură, altele, de om.

Omul intervine permanent asupra lucrurilor, perfecţionându-le. De asemenea, este preocupat şi de crearea altor lucruri noi. Multe dintre acestea îi fac viaţa mai uşoară şi mai

Jjyxersăm

1. Numeşte cinci lucruri create de natură.

2. Scrie cinci cuvinte care denumesc lucruri create de om.

3.

— La ce folosesc obiectele din imaginea alăturată?

— În ce scop a fost perfecţionat tocul?

— Spune şi alte lucruri pe care le-a perfecţionat omul de-a lungul timpului.

4.

— Părinţii tăi au avut computer când erau de vârsta ta? De ce?

— Care este utilitatea computerului?

— Spune şi alte lucruri create mai recent de om.

5. Răspunde:

— Unde sunt fabricate maşinile?

— Dar jucăriile, hainele sau încălţămintea?

4 Activitate pe echipe

6. Realizaţi o planşă cu cât mai multe obiecte folosite de elevi în

activitatea şcolară.

de rol – Prezintă în faţa colegilor obiectul pe care ai vrea să-l inventezi sau să-l perfecţionezi.

portofoliu – Adună diferite obiecte (cutii de chibrituri, jucării, timbre etc.) şi realizează colecţii cu acestea.

= NOI şi UllMIftlll

Nevoia de lucruri observăm

— Cu ce lucruri se joacă copiii din imagine?

— Numiţi lucruri de care vă folosiţi în diverse activităţi.

Iţim

1. „(…) Dacă am păru-ncurcat Iute eu l-am pieptănat Pieptenele, ştie-oricine, E prieten doar cu mine!

Batistuţa, prosopelul, Ciorăpeii, chiloţelul şi căciula uite-aşa, Numai eu le voi purta! (…)".

(Geta Stanciu – *Sunt lucruri numai ale mele*)

— Denumiţi lucrurile pe care le foloseşte fetiţa. Ce importanţă au aceste lucruri? Ce alte lucruri personale cunoaşteţi?

2. „Plin ghiozdanu-abia încape. Cărţi, caiete, o grămadă. Şcoala e aici aproape Casa e pe-aceeaşi stradă".

(Cicerone Theodorescu – *Primul an de şcoală*)

Ce lucruri se află în ghiozdan? Care este importanţa lor?

reţinem

Viaţa omului ar fi imposibilă fără lucruri. Acestea sunt create şi produse de om pentru a le folosi în diferite activităţi (joacă, muncă, igienă etc.).

exersam

1. Alege, dintre imaginile de mai jos, numai pe cele care reprezintă lucruri pe care le foloseşti la şcoală.

2. Enumera lucrurile de care are nevoie medicul în meseria sa.

3. Priveşte imaginile de mai jos şi răspunde la întrebări.

— Cu ce este îmbrăcat copilul din prima imagine?

— Ce nu se potriveşte cu anotimpul?

— Ce greşeală face al doilea copil?

— Care este lucrul de care are nevoie fiecare copil?

rtivitate pe echipe

4. Scrieţi, pe o coloană, cuvinte care denumesc meserii şi alăturat, denumirea lucrurilor obţinute prin practicarea meseriei

respective.

de rol – La ce foloseşte? Un elev numeşte un obiect. Ceilalţi trebuie să spună la ce foloseşte.

— Caută sau compune ghicitori despre diferite lucruri.

NOI ŞI LUCRURILE

Lucruri care ne exprimă observăm

Cum arată camera în prima ilustraţie? Dar în cea de-a doua? Ce putem spune despre copilul care locuieşte în ea?

1.

„*Mi-am slujit ţara cu armele mele*, *pana*, *vioara şi bagheta*".

— Ce pasiune avea George Enescu?

— Ce cuvinte din text ilustrează acest lucru?

j 2. „Fata se suie în pod şi vede acolo o mulţime de lăzi; unele mai vechi şi mai urâte, altele mai noi şi mai frumoase. Ea însă, nefiind lacomă, ş-alege pe cea mai veche şi mai urâtă dintre toate. (…)

Fata atunci s-a suit şi şi-a ales lada cea mai nouă şi mai frumoasă; căci îi plăcea să ieie cât de mult şi ce-i mai bun şi mai frumos, dar să facă slujbă bună nu-i plăcea".

(Ion Creangă – *Fata babei şi fata moşneagului*) – Comparaţi felul de a fi al celor două fete, ştiind ce ladă a ales fiecare.

reţinem

După modul în care arată sau felul cum sunt îngrijite, spunem că lucrurile ne reprezintă. Aceasta înseamnă că ele dezvăluie celor din jur felul nostru de a fi. De asemenea, ele indică pasiunile pe care le avem…

J & exersăm

1. Numeşte acţiunile pe care le întreprinzi pentru a-ţi îngriji lucrurile personale.

2. Priveşte imaginea alăturată şi răspunde la întrebări.

— Ce pasiune are copilul?

— Enumera lucrurile care indică acest lucru.

— Ce pasiuni ai tu? Numeşte lucrurile de care ai nevoie.

3. Caietele şi cărţile Irinei sunt pătate de cerneală, mâzgălite şi neînvelite.

— Ce poţi spune despre Irina?

— Ce sfaturi îi dai?

— Cum arată rechizitele tale? Ce demonstrează acest lucru?

4. Zilnic, Cosmina îşi uită acasă câte un lucru care îi trebuie la

şcoală. Din această cauză, mama ei este foarte supărată.

— Ce poţi spune despre Cosmina?

— Ce sfaturi îi dai?

5. Comentează afirmaţia de mai jos.

— Cărţile şi caietele sunt oglinda elevului.

<4*îl tivitate pe echipe

6. Alcătuiţi un text în care să descrieţi un coleg de clasă în funcţie de lucrurile care îl, reprezintă.

de rol – Ghiceşte pasiunea!

Un copil vorbeşte despre lucrurile pe care le îndrăgeşte cel mai mult. Ceilalţi trebuie să ghicească ce pasiune are.

portofoliu – Desenează, dintre lucrurile tale, pe acelea care îţi plac cel mai mult.

NOI şi UllRUftlH Proprietatea şi atitudinea faţă de lucruri

— Cui aparţin obiectele de pe bănci?

— Ce atitudine trebuie să aibă copiii faţă de aceste obiecte?

— Mobilierul clasei cui aparţine?

— Cum trebuie să se poarte elevii cu obiectele din sala de clasă?

Iţim

1. Elena răsfoieşte cu nerăbdare o carte pe care a primit-o în dar. E curioasă şi dornică să-i afle secretele. Deodată aude o voce:

— Au! mă doare, de ce nu dai paginile cu mai multă grijă? De ce nu te-ai spălat pe mâini după masă? Vezi? M-ai murdărit deja! De ce te porţi astfel cu mine? Nu sunt eu oare, prietena ta? Nu merit mai multă atenţie? — iartă-mă! zice ruşinată Elena.

— De ce s-a ruşinat Elena?

— Ce sfaturi îi daţi?

2. Mama ieri mi-a cumpărat Cărţi, caiete şi un dar Deci, eu sunt proprietar! De ziua mea am primit Jucării, cărţi şi-un penar Deci, eu sunt proprietar!

Pe masă-n bucătărie am Farfurii, căni şi-un pahar Deci, eu sunt proprietar! Lucruri multe-am adunat Le iubesc, le preţuiesc şi cu drag le îngrijesc.

Ce lucruri are copilul?

De ce spune că este proprietar?

Cum se comportă copilul cu lucrurile sale?

reţinem

Fiecare persoană are lucruri personale (care îi aparţin numai lui) pe care le foloseşte cum doreşte.

Pe lângă acestea, foloseşte şi lucruri care aparţin mai multor persoane. Atât lucrurile personale, cât şi cele comune trebuie folosite cu multă grijă.

Obiectele de îmbrăcăminte sunt strict personale şi nu se împrumută.

— Kjtxersăm

1. Denumeşte lucruri personale. Cum îţi manifeşti grija faţă de ele?

2. Denumeşte lucruri comune. Cum îţi manifeşti grija faţă de ele?

3. Un copil scrie pe bancă.

— Comentează gestul lui.

— Ce sfaturi îi dai?

4. În apropierea şcolii se află un monument ridicat în cinstea eroilor căzuţi în timpul războiului de independenţă.

Elevii clasei a III-a şi-au propus ca în fiecare săptămână să treacă şi să îngrijească monumentul.

— Comentează gestul lor.

— Tu ai făcut un astfel de gest? Cu ce ocazie?

5. Ioana are multe jucării. De unele s-a plictisit. Ar dori să scape de ele, dar nu ştie cum.

— Ce o sfătuieşti?

6. În pauză găseşti un ceas. Spune care dintre atitudinile următoare adopţi.

— Ţi-l însuşeşti.

— Îl arunci.

— Treci din clasă în clasă şi întrebi al cui este.

Comentează, cu ceilalţi colegi, alegerea făcută.

7. În pauză, Dorel se joacă cu penarul Anei şi îi strică fermoarul. Ana, supărată, aruncă penarul lui Dorel pe jos.

— Cine a greşit? De ce?

— Găseşte soluţii de rezolvare a problemei.

de rol – Imaginează-ţi că pantofii au viaţă. Ce i-ar spune ei unui copil care nu îi îngrijeşte şi care loveşte cu aceştia pietre, bolovani etc.?

portofoliu – Caută în literatură şi dă exemple de personaje care

se poartă frumos cu lucrurile (de exemplu: fata moşului, din povestea „Fata babei şi fata moşneagului”, de Ion Creangă, se poartă frumos cu fântâna etc.).

37

Şi

Recapitulare

1. Transcrie pe caiet şi completează schema de mai jos.

Lucrurile reprezintă fără viaţă. Ele sunt create de natură.

personale.

Lucrurile pot fi

2. Citeşte versurile alăturate. Comentează atitudinea Lizucăi faţă de lucruri.

— Ce poţi spune despre ea?

3. Priveşte imaginile de mai jos şi spune ce observi.

„Dar creionul? Poate-i în penar. Iar compasul ia-l de unde nu-i. L-oi fi pus cumva-n cutia lui? Unde-i Geografia? Vai de mine, Că mă fac la şcoală de ruşine”.

— *Lizuca uituca*)

— Unde se aruncă lucrurile nefolositoare? Motivează.

— De ce luptă omul împotriva poluării?

<4 Activităţi pe echipe

4. Alcătuiţi o listă de cuvinte care denumesc lucruri create de oameni pe care nu le consideraţi folositoare.

— Argumentaţi alegerile făcute.

5. Desenaţi obiecte pe care aţi vrea să le creeze oamenii.

— Specificaţi ce utilitate ar putea avea aceste obiecte.

38

Evaluare

1. Completează spaţiile punctate cu termenii potriviţi.

a) Lucrurile reprezintă tot ceea ce ne înconjoară în afară de…

b) Unele lucruri au fost create de om, iar altele, de…

c) Viaţa omului ar fi imposibilă fără…

2. Transcrie coloanele de cuvinte şi apoi realizează corespondenţa.

— Casă – tâmplar

— Pantalon – croitor

— Scaun «zidar

— Electrician

3. Priveşte imaginea şi scrie denumirile a trei lucruri comune.

4. Numeşte trei obiecte personale din imaginea de mai sus.

5. Scrie trei enunţuri despre lucruri create de natură.

Calificativ

Item

Suficient Bine Foarte bine

1 răspuns corect 2 răspunsuri corecte 3 răspunsuri corecte l

NOI Şi CCUUIITC VICfUITO – fiftl

— Despre plante şi animale

Identificaţi plantele şi animalele din imagine.

Ce sunt plantele şi animalele?

Prin ce se deosebesc acestea de oameni?

Pot fi plantele şi animalele persoane? Motivează!

Iţim e

1. „Cireşii nici nu suflă cuprinşi de piroteală, Iar merii pe de lături ţin crengile pleoştite, Pe când caişii gingaşi cu foile pălite. Se sprijină-n zăplazuri, sfârşiţi de oboseală".

(Vasile Voiculescu – *Nucul*)

— Identificaţi cuvintele care denumesc plante.

— Numiţi şi alte plante cunoscute.

2. „În aer ciocârlia, pe casă rândunele Pe crengile pădurii un roi de păsărele C-o lungă ciripire la soarese-ncălzesc şi pe deasupra bălţii nagâţii se-nvârtesc".

(Vasile Alecsandri – *Oaspeţii primăverii*)

Numiţi animalele prezentate în text. Ce alte animale mai cunoaşteţi?

reţinem

Plantele şi animalele sunt vieţuitoare, dar nu sunt persoane. Ele nu pot gândi, vorbi, imagina etc.

Alături de om, ele fac parte din mediul înconjurător.

JCxersăm

1. Identifică şi numeşte numai plantele şi animalele din imaginea de mai jos.

2. Citeşte textul.

„De jur-împrejurul curţii se încinge un gard de cătină, iar pe cătina în care vrăbiile stau! împănate ca albinele, în roi, se ţese, de cu

primăvară până în toamnă, tulpina de rochiţa; rândunicii. Pe de margini, din loc în loc, ca la o azvârlitură de piatră unul de altul, se înalţă, plopi bătrâni, fuse uriaşe pe care se deapănă vântul (…). Tufe de pomuşoare şi de agrişe] dau, înăuntrul curţii, adăpost păsărilor mele.

(…) Gâgâlicii de aur au năvălit sub aripile cleştilor, să se ascundă. O săgeată1 străbate prin aer. E un vultan".

(Emil Gârleanu – *în curtea mea*)]

— Grupează pe o coloană numele de plante şi pe altă coloană, cele de animate.

Aloi.

3. Spune dacă papagalii vorbitori sunt persoane.

— Motivează răspunsul.

Acirtivitate pe echipe

4. Alcătuiţi echipe de câte 4 elevi. Scrieţi pe o fişă titluri de opere literare cunoscute, în care personajele sunt plante sau animale.

de rol – Imaginează-ţi un dialog între tine şi animalul tău preferat.

— Realizează o colecţie de imagini cu diferite plante şi animale.] Grupează-le pe două categorii.

41

NOI Şi CCUUIITC VICTUITOAAC

— Nevoia de plante şi animale

Vi-bservăm

— De ce cumpără oamenii fructe şi legume?

— Ce se poate cumpăra din magazinele alimentare?

— De unde provin carnea, laptele, ouăle?

— Care este importanţa acestor produse alimentare pentru om?

Iţim

1. „Când a pierit *câinele*, omul a avut o tresărire…

Se văzu dintr-odată, în pragul unei odăi scunde, în miez de noapte. Era o noapte cu lună ca ziua. (…) în târla *oilor* pătrunseseră doi *lupi* cu care acum se luptau, pe viaţă şi pe moarte, *Tarzanşl Stoian*, cei doi câini care le păzeau cu străşnicie curtea".

(George Şovu – *Rex*)

— Identificaţi cuvintele care denumesc animale.

— Spuneţi ce fel de animale sunt.

— Cu cine se luptau câinii?

— Ce rol are câinele în gospodărie?

— Ce foloase avem de la oi?

2. Ghicitori.

a) într-unvârfdepai Şade oastea unui crai.

(*inoids*)

b) Ce-iroşu, mărnu-i, Creşte-n pământ, ceapă nu-i.

Ce fel de plante sunt cele prezentate în ghicitori?

Care este importanţa lor?

De ce au nevoie oamenii de plante?

reţinem

Viaţa omului ar fi imposibilă fără plante şi animale.

Unele plante constituie o sursă de hrană pentru om. Plantele produc oxigenul necesar vieţii; de asemenea, ele înfrumuseţează mediul etc.

Unele animale sunt şi ele o sursă de hrană pentru om, dar şi sursă de diferite produse (pieje, blană, fulgi etc.).

Între plante, animale şi oameni există o strânsă legătură.3

JjPxersăm

1. Priveşte şi răspunde.

— Ce plante sunt în imagine?

— Ce fel de plante sunt?

— La ce folosesc omului?

— Dă şi alte exemple de plante medicinale.

2. Ce rol are fiecare animal din imagini?

4. Priveşte imaginea alăturată. Răspunde:

— Cu ce se hrănesc oile?

— Dacă iarba ar lipsi, ce s-ar întâmpla cu oile?

— Ce legătură există între plante, animale şi oameni?

5. Comentează împreună cu colegii şi doamna învăţătoare expresia de mai jos.

— Pădurea este considerată „aurul verde” al naturii.

de rol – Imaginează-ţi că eşti un bob de grâu. Descrie drumul pe care l-ai parcurge de la însămânţare până la pâinea de pe masă.

portofoliu – Colecţionează ilustraţii cu produse obţinute din plante şi animale.

43

NOI Şi CCUUILTC VIEŢUITOJIRC Atitudinea noastră fată de

plante şi animale observăm

Ce fac copiii din imagine?

De ce îngrijesc copiii plantele şi animalele?

Voi cum vă manifestaţi dragostea faţă de acestea?

«iţim

1, „Copii, le spuse învăţătorul, m-am încredinţat că în adevăr e un câine bun… Cine ştie cum s-o fi pierdut… îl opresc aici, al şcolii… Să aveţi grijă de el şi să nu-l necăjiţi niciodată cu nimic. Cine ştie de ce folos ne poate fi! — îl îngrijim, îl îngrijim! strigară toţi voioşi.

Astfel, Samson, un câine păzitor, intră în stăpânirea şcolii şi a ogrăzii, cu tot ce se află în ele: suflete şi lucruri".

(Vasile Voiculescu – *Ciobăniţă*)

— Ce i-a sfătuit învăţătorul pe copii?

— Voi cum vă purtaţi cu animalele?

2, „- Pădurea trebuie păzită ca ochii din cap, fiule. Ea ne ţine viaţa şi, fără păduri, munţii ar fi pustii şi s-ar nărui. (…) Şi-ar trebui să nu uităm: fiecare copac, un om!

Şi multe mai spunea moş Brăduţ.

p – Să învăţăm oamenii să iubească pădurea. Şi s-o preţuiască şi s-o îngrijească aşa cum îşi îngrijesc casele şi copiii lor, şi s-o înmulţească, şi să se uite la lemn ca la aur, şi să-i doară inima când taie, căci fiecare pom e un om".

(după Ioan Grigorescu – *Ascultă şi uită-te bine*: *nu sunt copaci*, *sunt oameni*!)

— De ce trebuie să îngrijească oamenii pădurea?

— Care trebuie să fie atitudinea oamenilor faţă de plante? De ce?

eţirtem

Ca orice vieţuitoare, plantele şi animalele au dreptul la viaţă.

Omul trebuie să respecte acest drept şi să le ocrotească prin toate acţiunile sale. Conştient că viaţa i-ar fi imposibilă fără acestea, protecţia mediului a devenit pentru om o prioritate.

exersăm

1. Priveşte imaginea şi spune de ce îngrijeşte copilul plantele şi animalele.

— Tu cum procedezi?

2. Spune cum îngrijeşti tu plantele şi animalele din mediul

înconjurător.

3. Spune ce atitudine din cele prezentate mai jos adopţi faţă de gestul copilului din imagine.

— Îl încurajezi

— Eşti indiferent

— Îi explici că greşeşte

— Motivează-ţi răspunsul!

4. Comentează atitudinea celor două fete din povestea „Fata babei şi fata moşneagului”, de

Ion Creangă, faţă de păr şi faţă de căţeluşă.

5. Comentează împreună cu colegii şi doamna învăţătoare articolul din *Convenţia Naţiunilor*

Unite cu privire la drepturile copilului.

— „Educaţia copilului trebuie să urmărească formarea acestuia în spirit de respect faţă de mediul natural”.

4 Activitate pe echipe

6. Scrieţi cât mai multe motive pentru care plantele şi animalele ilustrate trebuie ocrotite.

ºC de rol – Imaginează-ţi că eşti o plantă. Spune colegilor tăi cum ai dori să se poarte cu tine.

În – Caută, în ziare şi reviste, articole referitoare la protecţia plantelor şi a animalelor.

45

NOI Şi CCHUIUC VIEŢUITOARE

Plante şi animale ca simbol rbservăm

Ce reprezintă primul desen? Dar al doilea? Spuneţi ce semnificaţie are fiecare plantă şi animal din ilustraţii.

Iţim

1. De sub pătura de nea

S-a ivit un ghiocel

Vestind astfel c-a venit

Anotimpul mult iubit.

— Ce anotimp vesteşte ivirea ghiocelului?

— Ce mai poate simboliza ghiocelul?

2. „(…) Şi aflaţi că, atâta timp cât ea regatul conduce, miere stupul produce.

Când piere, nu mai sunt nici roiuri, nici miere.

Aşa că, primăvara când le vedeţi zburând în jurul florilor, ele muncesc, să ştiţi, spre binele tuturor”.

(Florin Tănase – *Fabrica de miere*)

I

Numiţi insectele descrise în aceste versuri. Ce calităţi le atribuiţi? Ce simbolizează ele?

reţinem

Unele plante şi animale se remarcă prin anumite însuşiri ca: viclenie, hărnicie, putere] etc. în funcţie de acestea, ele au devenit simboluri pentru om.

Pe steme, steaguri, clădiri importante oamenii folosesc ca simboluri imagini de plante şi animale.

txersam

1. Denumeşte fiecare plantă din imagine şi spune ce simbolizează.

2. Denumeşte fiecare animal din imagine şi spune ce simbolizează.

3. Scrie, pe caiet, simbolul potrivit fiecărui animal sau fiecărei plante.

— Vulpe – brad – cuc

— Greier – spic de grâu – bondar

4. Citeşte şi spune căror persoane cunoscute ţie li se potrivesc expresiile de mai jos.

— Înalt ca bradul; – harnic ca o albină.

5. Explică ce simbolizează stema judeţului Alba, ilustrată mai jos.

Xctivitate pe echipe

6. Realizaţi un steguleţ al clasei voastre, în care să folosiţi, ca simbol, animale şi plante care să vă reprezinte.

JEortofoliu – Informează-te şi alcătuieşte o fişă care să cuprindă cât mai multe imagini cu plante şi animale-simbol.

3 f lori.

— *Floarea*)

NOI şi Cele UUTE VIEŢUITO – fiftl

— Recapitulare

1. Transcrie pe caiet şi completează schema de mai jos.

— Plantele şi animalele sunt – vii.

— Plante.

— Omul are nevoie de de g -”.

— Prin acţiunile sale, omul trebuie să – El vieţuitoarele.

2. Răspunde la întrebările de mai jos.

— Ce sunt plantele şi animalele?

— Care sunt deosebirile dintre acestea şi oameni?

— Plantele şi animalele sunt persoane? Motivează răspunsul.

— Care este importanţa plantelor şi animalelor pentru om?

3. Citeşte următoarele versuri şi spune care este atitudinea celor două fetiţe faţă de

„(…) Surioara mea frumoasă Tare m-a mai supărat către floarea mea albastră să o rupă s-a-ndreptat.

Am oprit-o chiar la timp şi am început să-i spun: – Ştii că florile-s frumoase Numai când stau în pământ!”

— Tu cum te porţi cu florile? 4. Realizează un text după ilustraţiile de mai jos.

5. Desenează, pe caiet, plante sau animale care să simbolizeze:

a) sosirea primăverii; b) hărnicia; c) pacea.

48

(Geta Stanciu

Evaluare

1. Completează, pe caiet, spaţiile punctate cu termenii potriviţi.

a) Omul are… de plante şi animale.

b) Plantele şi animalele sunt corpuri vii, dar nu sunt…

c) Omul trebuie să… plantele şi animalele.

2. Pentru fiecare imagine prezentată scrie, pe caiet, DAân cazul în care copilul procedează corect şi NU – dacă el procedează greşit

3. Completează, pe caiet, spaţiile punctate cu termenii potriviţi.

— Omul este harnic ca… blând ca… şi puternic ca…

4. Scrie, pe caiet, termenii care reprezintă simbolul sugerat de plantele şi animalele din imagini.

5. Scrie, pe caiet, trei motive pentru care omul trebuie să lupte pentru protecţia plantelor şi a animalelor.

l

Item

1 *2* 3 4 5

Calificativ

Suficient Bine Foarte bine

1 răspuns corect 2 răspunsuri corecte 3 răspunsuri corecte

49

NOI ŞI GRUPURIU

Ce sunt grupurile?

observăm

— Ce persoană se află în toate imaginile?

— Cine se află în jurul copilului în fiecare imagine?

Iţim

Grupuri

Familia e grupul în care Ne naştem şi trăim fiecare. Mamă, tată, fraţi ne-ajutăm, şi între noi comunicăm.

Mai târziu, când am crescut, *Grup de joacă* ne-am făcut. Copii fiind, ne-am împrietenit, Jocul ne-a unit şi ne-a înveselit.

Când la *şcoală* – *am* venit, Un alt *grup* am construit, Pe clase ne-am împărţit, Munca-n şcoală ne-a unit.

Să fim sănătoşi mereu Ne rugăm lui Dumnezeu. Lăcaşul sfânt îl vizităm şi în *grup* noi ne rugăm.

Care este primul grup din care face omul parte? în ce alte grupuri îşi desfăşoară activitatea? Ce scop are fiecare din grupurile prezentate?

If reţinem

Omul este o fiinţă care nu poate trăi izolat. De-a lungul vieţii, el face parte din diferite grupuri cum ar fi: familia, grupul dejoacă, grupul şcolar, grupul religios etc.

Grupul este format din mai multe persoane care se reunesc deoarece au intens comune. „„„„ „„„ „- „„», „„ „„.

j & exersăm

1. Spune care dintre expresiile de mai jos denumesc un grup.

— Colegi de joacă – echipă sportivă mulţimea din piaţă

— Membrii familiei

— Persoanele din biserică

— Călătorii dintr-un autobuz

2. Poţi face parte din mai multe grupuri în acelaşi timp? Argumentează.

3. Scrie în caiet denumirea activităţilor pe care le desfăşor! în cadrul grupului şcolar.

4. Mihai, Dănuţ şi Sorin sunt trei băieţi care fac parte din echipa de juniori a unui club sportiv.

— Din ce grup fac ei parte?

— Care este scopul activităţii lor?

— Numeşte elevi din clasa ta care fac parte dintr-un grup sportiv.

— Cereţi să vă povestească aspecte din activitatea lor.

f

5. Scrie, pe o fişă, sarcinile pe care le ai în cadrul fiecărui grup din care faci parte.

de rol – Imaginează-ţi că eşti conducătorul unui grup naufragiat pe o insulă pustie. Cum îţi conduci grupul pentru a supravieţui până la sosirea echipelor de salvare?

portofoliu – Realizează o colecţie de ilustraţii care să redea activităţi desfăşurate de tine în cadrul grupurilor din care faci parte.

fi – i

NOI ŞI GRUPURI le

Familia

Ce grup sugerează fiecare ilustraţie?

Iţim

1. „Sunt născut la ţară. Tatăl meu era agricultor, fiul unui preot ortodox. (…) Era afectuos, dar iute la mânie (…).

Mama mea era… mama! Aceasta spune tot. O mamă *admirabilă*, *duioasă*, prea *iubitoare* poate. (…) N-aş putea aduce nicio învinuire părinţilor mei, deoarece am fost *al optulea copil* şi totuşi singurul.

Totuşi, acei ani petrecuţi la ţară mi-au lăsat cele mai frumoase amintiri".

(Bernard Gavoty – *Amintirile lui George Enescu*)

— Despre ce membri ai familiei lui George Enescu se vorbeşte în text?

— Ce fel de relaţii existau între copil şi părinţii săi?

2. „A deschis o uşă, am intrat într-altă cămăruţă; acolo, mama lui Coretti zăcea într-un pat mare, cu o batistă albă legată în jurul capului.

— Uite cafeaua, mamă! spuse Coretti, întinzându-i ceaşca; el e un coleg al meu de şcoală. (…)

— Mai ai nevoie de ceva, mamă? o întrebă el, luând ceaşca goală. Ai luat cele două linguriţe de sirop?"

(Edmondo de Amicis – *Camaradul meu Coretti*)

Ce atitudine are copilul faţă de mama bolnavă? Voi cum aţi fi procedat?

reţinem

Orice copil are dreptul la o familie. Familia este primul grup căruia îi aparţinem. Aceasta este formată din părinţi, copii şi alţi membri, în unele cazuri (divorţ, deces etc.), rolul părinţilor este preluat de alte persoane. Relaţiile din cadrul familiei se *bazează* pe afecţiune, ajutor, respect, colaborare, încredere etc.

J & exersăm

1. Scrie, pe o coloană, membrii familiei tale şi, alăturat, sarcinile pe care le are fiecare în casă.

2. Completează, pe caiet, spaţiile punctate cu termenii potriviţi.

— Părinţii mamei mele sunt… mei.

— Sora mamei mele este… mea.

— Fratele tatălui meu este… meu.

— Copilul unchiului meu este… meu.

3. Spune cum îşi manifestă părinţii tăi afecţiunea faţă deţine.

4. Descrie, într-un scurt text, relaţiile dintre tine şi membrii familiei tale.

5. Comentează expresia de mai jos.

— „N-are şapte ani de-acasă”.

6. Citeşte articolul următor din *Convenţia cu privire la drepturile copilului* „Orice copil are dreptul la un nume, o cetăţenie, o familie”.

Răspunde:

— De ce crezi că este important pentru orice copil să aibă o familie?

4 Activitate pe echipe

7. Scrieţi pe o fişă cum v-aţi comporta în următoarele situaţii care pot apărea în cadrul unei familii:

a) unul dintre părinţi este foarte bolnav; b) unul dintre copii este neascultător; c) părinţii vin în mod obişnuit foarte târziu şi obosiţi de la serviciu.

de rol – Formaţi echipe de câte trei copii. Împărţiţi-vă rolurile (mamă, tată şi copil). Rezolvaţi o situaţie în care copilul lipseşte nemotivat de la şcoală.

portofoliu – Caută proverbe şi zicători despre respectul faţă de

părinţi.

NOI ŞI GRUPU – nile

Grupul de joacă

— Din ce grup fac parte copiii?

— Ce jocuri practică copiii?

— Ce se întâmplă dacă nu sunt respectate regulile fiecărui joc?

Iţim

1. „Acum, în vacanţă, se vedeau în fiecare zi. Ieşeau de obicei cu rolele la magazinul din colţ, făceau câteva ture, încercau figuri (mersul cu spatele, fluturele…) şi apoi se aşezau pe gărduleţul verde şi pălăvrăgeau”.

(Mircea Cărtărescu – *Florin scrie un roman*)

Ce făceau copiii în vacanţă? Din ce grup fac ei parte?

2. „Dragi-mi erau (…) şi băieţii satului, tovarăşii mei din copilărie, cu care, în zile geroase de iarnă mă desfătam pe gheaţă şi la săniuş, iar vara, în zile frumoase de sărbători, cântând şi chiuind, cutreieram dumbrăvile şi luncile umbroase, ţarinele cu holdele, câmpul cu florile şi mândrele dealuri, de după care-mi zâmbeau zorile în zburdalnica vârstă a tinereţii!”

(Ion Creangă – *Amintiri din copilărie*)

— Cu cine se juca Nică?

— Unde se jucau copiii iarna?

— Dar vara?

— Din ce grup făcea el parte?

reţinem

Grupul de joacă poate fi format din copii de vârste apropiate, care au preferinţe şi preocupări comune. Relaţiile din acest tip de grup se bazează pe colaborare, respect şi ajutor reciproc.

E

În orice grup dejoacă trebuie respectate anumite reguli dinainte stabilite.

exersam

1. Citeşte articolul următor din *Convenţia cu privire la drepturile copilului* „Orice copil are]

dreptul la odihnă şi timp liber, de a se juca şi de a practica activităţi recreative proprii vârstei”.

Răspunde:

— De ce crezi că este foarte importantă joaca pentru copii?

2. Spune cum procedezi dacă, în timpul unui joc, un membru încalcă regulile stabilite.

— Îl cerţi «îl elimini din joc – nu îi mai vorbeşti

— Îl ierţi «îi explici ce a greşit – alte variante

— Motivează-ţi răspunsul!

3. Citeşte şi apoi transcrie numai expresiile care denumesc calităţi potrivite unui conducător de joc.

— Să cunoască bine jocul – să se bucure de respectul celorlalţi

— Să fie cel mai bun – să nu cunoască jocul

*4. Un grup de copii joacă fotbal pe stradă. Preocupaţi de joc, nu observă o maşină care se apropie. Răspunde:

— Ce s-ar putea întâmpla?

— Ce au greşit copiii?

— Tu unde te joci?

— Emotivitate pe echipe

5. Inventaţi un joc de grup şi stabiliţi regulile acestuia de rol – Imaginează-ţi că un membru al grupului dejoacă se accidentează în timpul jocului. Ce ar putea face ceilalţi copii?

— Realizează o fişă a jocului preferat care să cuprindă:

descrierea jocului; regulile jocului.

NOI Şi

Grupul şcolar

ŞCOALĂ

Din ce grup fac parte copiii? Ce relaţii se stabilesc între ei?

Iţim

1. „Primul an al meu de şcoală!… Cei mai mici, băiat sau fată, Greu se culcă, greu se scoală. Eu nu-ntârzii niciodată.

Ce mulţime mare vine cu ghiozdanul între umeri… Cred şi eu. E-aşa de bine să înveţi, să scrii, să numeri”.

(Cicerone Theodorescu – *Primul an de şcoală*)

Din ce grup face parte copilul? De ce vin copiii la şcoală?

2. Mihaela este o fetiţă orfană, care trăieşte împreună cu bunicii ei.

Într-o zi, ea a venit la şcoală foarte supărată. S-a aşezat în bancă şi a început să plângă.

Toţi copiii s-au strâns în jurul ei şi au încercat să o împace.

Mihaela le-a spus că bunicii ei nu au avut bani suficienţi pentru a-i cumpăra rechizitele.

În recreaţie, copiii s-au sfătuit şi au hotărât să o ajute.

A doua zi, zâmbetul a reapărut pe chipul fetiţei, pentru că fiecare coleg îi adusese acesteia câte un obiect necesar la şcoală.

— Cum s-au comportat colegii cu Mihaela?

— Ce fel de relaţii trebuie să existe între copiii care fac parte din aceeaşi clasă?

Comentaţi împreună răspunsurile.

einem

Grupul şcolar se stabileşte între copii de vârste apropiate şi care au scopuri şi interese comune.

Între membrii grupului şcolar pot exista relaţii de colaborare, de prietenie, dar şi relaţii de respingere, de competiţie etc.

Este bine ca membrii grupului să se respecte şi să se ajute reciproc.l

E

exersam

1. Scrie pe caiet ce activităţi desfăşori cu întreaga clasă.

2. Citeşte articolul următor din *Convenţia cu privire la drepturile copilului* „Orice copil are dreptul la educaţie, învăţământul primarfiind obligatoriu şi gratuit".

Răspunde:

— De ce crezi că este foarte important pentru un copil să înveţe?

3. Dana este o elevă foarte bună la învăţătură.

La ultima evaluare la matematică însă a luat calificativul „suficient", în pauză plânge. Ina şi

Elena sunt alături de ea şi o încurajează.

Răspunde:

— Din ce grup fac parte fetele?

— Ce crezi că îi spun Ina şi Elena?

— De ce fac ele acest lucru?

— Ce părere ai de atitudinea lor?

— Tu cum ai proceda într-o situaţie asemănătoare?

*4. În pauză, între doi colegi apare un conflict. Spune ce atitudine adopţi dintre cele] enumerate mai jos.

— Nu te interesează – intervii să aplanezi conflictul

— Altă variantă

— Te distrezi pe seama lor Motivează-ţi alegerea!

5. Identifică în clasă colegi care au aceleaşi preocupări ca şi tine.

— Scrie numele acestora.

— Poţi fi prieten cu ei? Motivează!

— Activitate pe echipe

6. Scrieţi pe o fişă reguli ce trebuie respectate pentru ca activităţile din grupul şcolar să se desfăşoare în bune condiţii.

nu – Realizează un regulament al clasei. Dacă deja aveţi unul, încearcă] să-l îmbunătăţeşti cu ceea ce crezi că lipseşte.

57

NOI ŞI GRUPURIU

Grupul religios observăm

MOSCHEE

BISERICĂ ORTODOXĂ

BISERICĂ CATOLICĂ

— Ce reprezintă construcţiile din imagine?

— Cui servesc ele?

Iţim

1. „Din biserica satului, (…) ţăranii ies pâlcuri, amestecaţi bărbaţi şi femei, păstrând după vechiul obicei toată rânduiala ierarhică”.

(Octavian Goga – *în Vinerea Patimilor*)

P – Din ce grup fac parte ţăranii?

— De ce merg oamenii la biserică?

— Când mergeţi voi la biserică?

2. Radu şi Muhammad sunt colegi de clasă. Fiecare face parte din grupuri religioase diferite.

Într-una din zile, Muhammad s-a îmbolnăvit şi a lipsit de la şcoală mai multe zile. Radu a trecut zilnic pe la el şi l-a ajutat să-şi facă temele. De atunci, ei au devenit buni prieteni, îşi petrec împreună o parte din timpul lor liber şi se ajută ori de câte ori este nevoie.

— Ce deosebire este între cei doi băieţi?

— Ce fel de relaţii s-au stabilit între ei?

— Cum aţi fi procedat în locul lui Radu?

— Voi cum vă purtaţi cu copiii care fac parte dintr-un grup

religios diferit de al vostru?

1

reţinem

Grupul religios reuneşte persoane care au aceeaşi religie şi care respectă anumite” reguli impuse de aceasta.

Credinţa şi întrajutorarea constituie interesul comun al membrilor grupului.

În lăcaşurile de cult trebuie respectate anumite reguli.

Relaţiile dintre oameni nu trebuie să fie afectate de apartenenţa la religii diferite.

exersăm

1. Spune unde se reunesc, de obicei, membrii unui grup religios.

2. Scrie pe caiet ce activităţi desfăşoară grupurile religioase.

3. Completează, pe caiet, spaţiile punctate cu termenii potriviţi din coloana alăturată.

4.

— În biserică, oamenii sunt…

— Ei ascultă atenţi… apoi se roagă şi se…

— Închină

— Slujba

— Tăcuţi

4. Scrie în caiet câteva lucruri pe care le-ai învăţat de la biserică şi de la ora de religie.

5. Comentează împreună cu colegii şi profesorul de religie învăţătura biblică.

— „Iubeşte-ţi aproapele ca pe tine însuţi”.

— Dă exemple cunoscute de tine.

— Descrie, în câteva enunţuri, cum aplici tu această învăţătură.

6. La ce crezi că-i ajută pe oameni credinţa?

7. Denumeşte, dintre obiectele ilustrate mai jos, numai pe acelea care pot fi folosite în cadrul; unui grup religios.

— Ce alte obiecte religioase mai cunoşti?

— Care este utilitatea acestora?

8. Ai în clasă colegi de religii diferite de a ta. Spune cum te porţi cu ei. Puteţi fi prieteni?

Activitate pe echipe

9. Realizaţi un text în care să ilustraţi rolul religiei în viaţa

voastră.

portofoliu – Caută informaţii despre diferite religii. Identifică asemănări şi deosebiri între acestea.

59

NOI ŞI GAUfHJftlll

Reguli ale grupului observăm

Ce fac elevii din ilustraţia de mai sus?

Ce reguli nu sunt respectate de către unii dintre ei?

Cum vă petreceţi timpul în recreaţie?

Art. 7. Accesul în şcoală al elevilor se face numai pe baza unui ecuson personalizat.

Art. 8. Accesul în şcoală al elevilor se face numai pe la uşa de intrare a elevilor, cu cel mult 15 minute înainte de începerea cursurilor. Ieşirea elevilor din se face pe aceeaşi uşă, după cel mult 10 minute de la terminarea cursurilor.

Art. 9. Uşa de la intrare va fi închisă în timpul orelor de curs.

Art. 10. În timpul recreaţiilor, elevii vor ieşi din sala de clasă, pentru a o putea aerisi.

Art. 11. Elevii au îndatorirea de a păstra în bună stare mobilierul clasei şi al şcolii, precum şi celelalte obiecte aflate în incinta şcolii şi care constituie bunuri comune".

(*Regulament şcolar de ordine interioară*)

Ce reguli sunt menţionate în textul de mai sus?

Ce alte reguli trebuie să respectaţi în şcoală?

Cunoaşteţi regulamentul de ordine interioară al şcolii voastre?

Ce drepturi aveţi ca elevi?

Reţinem

Apartenenţa unei persoane la un grup face ca aceasta să aibă atât drepturi, cât şi îndatoriri.

Acestea pot fi scrise sau nescrise.

Respectarea regulilor dă grupului unitate, iar nerespectarea lor duce la neînţelegeri şi conflicte.

Exersăm

1. Scrie, pe caiet, ce drepturi şi îndatoriri au copiii în familie.

2. Te afli acasă, după-amiază, şi vrei să te odihneşti. Vecinul ascultă muzică cu sonorul dat la maxim.

— Ce regulă a încălcat vecinul?

— Este o regulă scrisă?

— Tu cum procedezi?

3. Fiind elev ai dreptul să împrumuţi cărţi de la biblioteca şcolii.

— Ce îndatoriri ai?

— Cunoşti colegi care nu le respectă?

— Ce îi sfătuieşti?

4. Eşti conducătorul unui joc.

— Respecţi regulile jocului la fel ca toţi membrii grupului?

— Motivează răspunsul!

5. Comentează, împreună cu ceilalţi colegi şi cu doamna învăţătoare, zicala de mai jos.

— „Cine împarte, parte-şi face".

4 Activitate pe echipe

6. Realizaţi o fişă cu reguli ce trebuie respectate:

Într-o excursie; într-un muzeu.

Într-o sală de spectacol; într-un spital, în timpul vizitării unui bolnav; portofoliu – *Realizează o* fişă în care să enumeri drepturi şi îndatoriri ale elevului.

61

mite

NOI ŞI GRUPUAIU

Recapitulare

1. Transcrie pe caiet şi completează schema de mai jos.

familia; / Cele mai cunoscute grupuri sunt

…— / drepturi., x…

Persoanele dintr-un grup au <f Ele trebuie să respecte anu

2. Spune care dintre ilustraţii reprezintă un grup şi numeşte-l.

3. Identifică în clasă colegi cu care te afli în competiţie. Scrie numele lor.

Răspunde:

— Ce-aveţi în comun?

— Poţi fi prieten cu ei?

— Motivează-ţi răspunsul.

4. La o lucrare de evaluare, Gina a încercat să copieze.

Răspunde:

— Ce regulă a încălcat Gina?

— Ce sancţiuni crezi că va primi?

— Ce o sfătuieşti?

5. Respectarea regulilor într-un grup reprezintă o formă de respect?

— Motivează-ţi răspunsul.

6. Imaginează-ţi că la şcoală nu ar trebui să respecţi nicio regulă. Descrie, într-un scurt text, cum ar fi.

Evaluare

1. Transcrie pe caiet şi completează spaţiile punctate cu termenii potriviţi:

— Două sau mai multe persoane cu preferinţe şi preocupări comune alcătuiesc un

— Familia este primul… din care facem parte.

— Membrii unui grup au drepturi şi…

2. Identifică şi apoi scrie pe caiet denumirea grupurilor din care face parte fetiţa.

3. Transcrie pe caiet doar propoziţiile adevărate.

Orice persoană face parte din cel puţin un grup.

Grupul de joacă este format din prieteni, colegi şi bunici.

Membrii grupului şcolar trebuie să se respecte şi să se ajute reciproc.

Persoanele dintr-un grup au drepturi şi îndatoriri.

4. Scrie trei reguli pe care trebuie să le respecţi în cadrul grupului şcolar.

Calificativ sm

Suficient Bine Foarte bine

1 răspuns corect 2 răspunsuri corecte 3 răspunsuri corecte tionar a *motiva* – a arăta motivele unui fapt, ale unei atitudini *mediu* – natura înconjurătoare în care se află fiinţele şi lucrurile moscheelor de rugăciune musulman *naţionalitate* – apartenenţa la o anumită naţiune *obicei* (aici) mod de a se purta, îmbrăca, specific unui popor; datină, tradiţie onoare-integritate morală, corectitudine preferinţă alegere, opţiune pentru ceva pasiune-înclinaţie vie, însoţită de plăcere, pentru obiectul studiat sau profesiunea exercitată *a proteja-a* apăra de acţiuni dăunătoare, de un pericol; a feri, *a* păzi *permanent* – care durează mereu; necontenit, neîntrerupt *a perfecţiona-a* îmbunătăţi calitativ proprietate stăpânire deplină a unui bun proprietar stăpân al unor

bunuri *a produce* – *a* realiza, prin muncă, bunuri materiale *personal* – care aparţine numai unei persoane (despre lucruri) *protecţie-apărare*, ocrotire puritate faptul de a fi pur, curat, neprihănit *pălăvrăgeală* vorbărie, trăncăneală *risc* – pericol posibil; posibilitatea de a ajunge într-o primejdie *reciproc* – *care* acţionează unul asupra celuilalt (despre acţiuni, sentimente), influenţându-se unul pe celălalt relaţie legătura între două sau mai multe persoane simţ facultate a oamenilor şi a animalelor de a percepe impresii din lumea înconjurătoare, cu ajutorul unor organe specifice (ochi, nas, urechi, limbă, piele) stimăsentiment de preţuire, consideraţie, respect *tradiţie* – ansamblu de obiceiuri, datini şi credinţe statornicite *talent* – aptitudine, înclinare înnăscută într-un anumit domeniu zăplaz-gard (de scânduri)

Dic a argumenta a susţine, a întări, a dovedi, a demonstra cu argumente *afecţiune* – simpatie, prietenie, dragoste faţă de cineva; boală atitudine fel de a fi sau de a se comporta; o anumită comportare *a* adopta a-şi însuşi felul de se comporta al cuiva; a înfia un copil *a crea a* face ceva ce nu exista înainte *colaborare* – contribuţie efectivă la o muncă în comun *colecţie* – serie de obiecte de acelaşi fel sau de aceeaşi categorie adunate şi dispuse sistematic competiţie concurs, întrecere *comun* – care aparţine mai multor persoane sau tuturor conflict neînţelegere, dezacord cetăţenie condiţia de a fi cetăţean, adică locuitor al unui stat *dârzenie* – îndrăzneală, curaj, hotărâre, cutezanţă *demnitate* – autoritate morală, prestigiu, gravitate, măreţie *discriminare* – deosebire, distingere efectuată între mai multe elemente, persoane, care sunt astfel lipsite de anumite drepturi *a* dojenia certa, a mustra domiciliu casa sau locul unde locuieşte cineva în mod statornic *fermitate* – stabilitate, hotărâre neclintită, tărie morală, statornicie gingaş plăpând, firav, delicat, fin *a grăi - a* vorbi, a spune, a zice *handicap* – infirmitate de orice tip a unei persoane, care împiedică persoana respectivă să desfăşoare o activitate în condiţii normale identitate ansamblu de date prin care se recunoaşte o persoană *a interveni* – a intra în acţiune; a se amesteca pentru a mijloci o înţelegere întrajutorare ajutorare reciprocă *lăcaş de cult* – locul de rugăciune al adepţilor unei religii

*